

מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם (דף ק"ג ע"א) מִן הַשָּׁמַיִם מִן הַשָּׁמַיִם (ד"קא),

אור הרשב"י

ארבעה או חמשה בנים, היה דואג ואומר, שמא לא ירד מן המחר, וחלילה ימותו כולם ברעב?! נמצאו כולם מכוונים את לבם לאביהם שבשמים! וכך היו בני ישראל כל אותו הזמן בעלי יראה ולב טוב ומשועבדים לה' יתברך. (יומא עו ע"א).

זה שאומר הפסוק (שמות פז ד): ויאמר ה' אל משה, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו, למען אנסנו הילך בתורתני אם לא". אין אני נותן להם תבואה רגילה הגדלה בארץ, שהאדם מרגיש שיש לו בעלות ושליטה עליה, וכביכול יכול הוא לפרנס את עצמו, אלא אוריד להם "לחם מן השמים" – ממקום שאין היד שולטת, כדי שיהיו עיניהם תלויות אלי תמיד. וכמו כן אתן להם אותו "דבר יום ביומו" – ובכך ילמדו ויפנימו ש"בורא יום – בורא פרנסתו" – מי שבורא את היום ונותן לנו בו חיים, בורא אף את הפרנסה הנצרכת לנו לאותו היום – "ברוך אדני יום יום!" ואצוה עליהם שלא להותיר ממנו למחר – "איש אל יותר ממנו עד בקר" – שהמותיר הרי הוא מחוסר אמונה, וכבר אמרו חז"ל: (סוטה מח:) שמי שיש לו לאכול היום, ואומר מה אוכל למחר, הרי הוא מקטני אמונה (מפרשים שם). "למען אנסנו הילך בתורתני" – כל זה נאמר על מדת הבטחון, כי מי שאינו שלם במדת הבטחון, מבלה כל ימיו לאסוף ולכנוס, ומתי יעשה

כפי צורכו ולא יותר, שלא יפריע ויכבד עליו האוכל, ויבוא לידי גאווה ועצלות ורפיון בעבודת ה'.

ואולם ביום הששי, כאשר לקטו מן המן ובאו אל ביתם, מצאו שיש בידם שני עומרים עבור כל אחד, ולא עוד אלא שהיה המן משובח יותר בריחו ובטעמו מאשר בכל יום, היה זה "לחם משנה" שהכין להם ה' יתברך לכבוד שבת קודש. שיהיו נושאים את לבם.

הצורה שבה היה יורד המן – דבר יום ביומו, בשפע כה רב, וכל אחד צריך לקחת רק כפי צורכו מבלי להותיר למחר – היה בה הינוך יומיומי מאלף לעם ישראל! תלמידיו של רבי שמעון בן יוחאי שאלוהו: מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה, כדרך שהתבואה גדלה פעם אחת עבור שנה שלמה? אמר להם: אמשול לכם משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שיש לו בן יחיד ואהוב. היה המלך נותן לבנו מזונות בשפע רב – פעם אחת בשנה היה מקציב לו עבור כל השנה כולה. ואולם אז לא היה הבן מקביל פני אביו, אלא רק פעם אחת בשנה, בעת שהיה צריך לקבל את מזונותיו. מה עשה המלך? החל לתת לו את מזונותיו דבר יום ביומו, וכך היה הבן מקביל פני אביו בכל יום! אף ישראל, עמו האהוב של ה' יתברך, נתן להם ה' מן דבר יום ביומו. וכך, מי שיש לו

הלימוד היומיומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / העלחה טל' 02-6249000

דָּא מִשָּׁה זה בחי' משה כי השמים סוד ת"ת שמשה רבנו היה מרכבה למדת הת"ת.

השמים אותיות משה י"ם ר"ת "יביא מן".

אור הרשב"י

לראות את הקב"ה עין בעין. מאותה השעה, התעלתה נפשם להדבק בזיו השכינה, והיו ראויים לאכול מן המן (עין באורך כלי יקר ורבנו בחיי שמות טז ד).

דרגות שונות בעם.

ואכן, לא כל שכבות העם זכו לחוש את טעמו ומיוחדותו של המן באופן שוה. ה"ערב רב", מפני גשמיותם וחומריותם, לא הצליחו להשיג את טעמו הוך והמיוחד של המן, הם חשו כי הוא תפל בעבורם, ולכן הכינו אותו כאילו היה מזון שצמח – טחנו אותו ברחיים, לשו וערבבוהו עם תבלינים שונים כדי להכניס בו טעם. ואילו בני ישראל, כל אחד לפי דרגתו וטוהר לבבו, זכו לחוש את טעמו העדין והוך של המן כפי שהוא, מבלי שיצטרכו לעשות בו דבר.

ולעומת זאת – אומות העולם, אם היו מנסים לטעום מן המן עצמו, היו חשים בו טעם מר, ולא היו מסוגלים לאוכלו! כי אין להם כל השגה בידיעת ה' יתברך (יומא עה ומעם לועז). ולא רק בטעמו של המן היה הבדל בין שכבות העם, אלא אף באופן לקיטתו!

כל אחד ואחד השיג אותו לפי גודל בטחונו בבורא עולם. צדיקים, שבטחו בה' ללא כל שאלות וספקות, זכו ומצאו מן בפתח אהליהם ממש, מבלי כל צורך לחפש ולהתייגע. על יהושע בן נון אמרו חז"ל, שהמן היה יורד על

לבית ה', לעסוק בתורה! כנודע מדרבי רוב העולם, ההולכים אחר ההבל ויהבלו, ועסק התורה טפל אצלם". (כלי יקר שם).

באור פני מלך חיים.

מלבד אופן ירידתו ולקיטתו של המן, שהיה בו כדי לחזק את ישראל ולקרבתם לאביהם שבשמים, אף המן עצמו – היה מזון רוחני מיוחד, מטהר ומזוכך, שיש בו כדי לזכך ולטהר את לבם של ישראל לאביהם שבשמים.

דוד המלך מכנה את המן "לחם אבירים" (תהלים עח כה). אמר רבי עקיבא: "לחם אבירים" – לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו! אמר רבי ישמעאל: "לחם אבירים" – לחם שנבלע באברים ושאין לו פסולת, והאוכל ממנו אין צריך לצאת לנקביו (יומא עה ע"ב). ולכאורה, וכי מלאכי השרת אוכלים לחם? אלא שאכן המלאכים אינם אוכלים לחם, ואולם ניוונים הם מזיו השכינה, מאורו של ה' יתברך! והמן, שירד להם לעם ישראל – היה אף הוא מאותו אור עליון – "ועינו כעין הבדולח" – מזהיר ומבהיק מאורו של ה' יתברך! וזו הסיבה שהיה נבלע באברים, כי היה טהור, זך ונקי מכל פסולת, אכילת מזון כה טהור ורוחני – אינה מתאימה לכל אדם. היתה זו דרגה מיוחדת, שאליה הגיעו עם ישראל רק לאחר קריעת ים סוף, שבה זכו

הלימוד היומיומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / העלחה טל' 02-6249000

עֲנֵי כְבוֹד בְּזִכּוֹת אֶהְרֶן שהוא מרכבה לחסד **דְּכִתִּיב**, (במדבר יד יד) **אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין** ר"ת גימ' ע"ב כמספר חסד (אֶהְרֶן) **נְרָאָה**

אור הרשב"י

גנב אותו. ואם נמצא המן בבית אדונו השני – סימן שאכן העבד נמכר לו כדין. וכך, על פי מקום מציאתו של המן, היו מגלים ומבררים ספקות רבים (עיי' עוד יומא עה ע"א).

לא נתנה התורה אלא לאוכלי המן! הנה כי כן, המן – הוא המזון המיוחד שהוכן לעם ישראל כבר מששת ימי בראשית, בערב שבת בין השמשות, לאותה תקופה מיוחדת של "התאמנות על ה'" (אבות פ"ה מ"ו). היה זה מזון שיש בו תלות תמידית בה' יתברך, מחייב מאד, ומודד כל העת את דרגתו של האדם. ויחד עם זאת, יש בו הארת פנים מיוחדת, תענוג נפלא ושפע עד בלי די לדבקים בה' ובתורתו.

לא לחינם אמרו חז"ל: "לא נתנה התורה אלא לאוכלי המן!" (תנחומא בשלח כ) פנויים מדאגות של פרנסה, מתורגלים באמונה ובטחון כבורא עולם, ניוונים ממזון טהור וזך, המזכך ומטהר את לב האדם – הוגים בתורת ה', וכך נחקקת התורה ומתיישבת היטב בנופם.

לימוד לדורות.

המן – על כל משמעותו המאלפת ולקחיו הגדולים – נשמר למשמרת לדורות הבאים. בצוויו של הקב"ה, נשמרה במשכן צנצנת אחת של מן, לאות ולזכרון. "זה הדבר אשר

אבריו ועל זרועותיו, ומאבריו היה נוטל ואוכל! בינוניים, שהיו להם מעט ספקות ודאגות, מצאוהו לאחר חיפוש קל, בתוך המחנה. ואילו הרשעים שפקפקו ביכולת ה' לספק להם מזון במדבר, "וידברו באלהים, אמרו: היוכל אל לערך שלחן במדבר?!" (תהלים עה יט) – הם לא הצליחו למצוא מן בקלות, אלא היו צריכים להתייגע רבות ולשוטט ממקום למקום עד שמצאו מן מחוץ למחנה (יומא עה ע"א. מכילתא בשלח ג. אור החיים שמות טז ד).

המן – מגלה נסתרות.

תופעה נוספת, מעניינת ורבת משמעות, היתה על ידי ירידת המן. דרשו חז"ל: "והוא כזרע גד לבן" (שמות טז לא). גד – כשם שהנביא היה מגיד להם לישראל מה שבחורים ומה שבסדקים, כך המן היה מגיד להם לישראל מה שבחורים ומה שבסדקים. לבן – שמלבין עוונותיהם של ישראל.

כיצד? שנים שבאו לפני משה לדין, זה אומר: 'גנבת את עבדיו!' וזה אומר: 'אתה מכרתו לי!' אמר להם משה: 'מחר בבוקר יהיה המשפט'. למחר, בודקים היכן נמצאת מנת המן של העבד, ושהרי כל אחד ליקט מן כפי מספר נפשות ביתו ועבדיו, ואפילו אם ליקט יותר, היה מוצא בדיוק עומר אחד עבור כל אחד מבני ביתו ועבדיו! אם נמצא המן בבית אדונו הראשון, סימן שהעבד שייך לו והשני

הלימוד היומיומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000

אותיות אהרן **אֶתְהָּ יִי וְגו'** ומסיים הפסוק ועננך עומד עליהם שכל שבעה עננים היו בזכות אהרן, **וְכַתִּיב** ועדיין מי אמר שהיו ז' עננים אולי היה רק ענן אחד, לכן מביא ראיה מהקטורת של יוה"כ (ויקרא טז יג) **וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת** את הכפורת. **מַה לְהֵלֵן שְׁבַעָה** מה בענן הקטורת שבעה עננים דהיינו ענן הקטורת שפי' הקשר שקושר עמו כל ז' עננים. **אֵף כָּאֵן נָמִי שְׁבַעָה** גם כאן שכתוב ועננך עומד עליהם ג"כ היו שבעה עננים בזכות אהרן. **וְהָא פִּקְטֹרֶת שְׁבַעָה עֲנָנִין מִתְקַשְׁרֵן בְּחֵדָא** שהרי בקטורת שבעה עננים היו מתקשרים כאחד כי קטורת מלשון קשירה. ומש"כ ענן הקטורת פי' ענן שקושר עמו כל השבעה עננים, והיו נמשכים ע"י הקטורת שבעה מקיפים [קמא] של חסדים מאימא לז"ת דז"א והם טוד שבעה

אור הרשב"י

נאמר, אלא 'ראו', ראו בעיניכם, בזה התפרנסו אבותיכם במדבר! הרבה שלוחים יש לו לקב"ה להכין מזון ליראיו! (רש"י שמות טז לב) "כי עשה זה להודיעם, כי הוא המהיה האדם בכל אשר יגזור, אם כן שמור מצותיו וחיה" (רמב"ן דברים ח ג).

[קמא] איסוף העם.

כבר באותו יום שיצאו ישראל ממצרים, התחילו ענני הכבוד ללוותם. נתאר לעצמנו הרי עם ישראל בלילה האחרון לשהותם במצרים – היו בביתם, חגגו והקריבו "קרבן פסח", בחצי הלילה היתה מכת בכורות, ופרעה רץ בבהלה אל משה להתחנן אליו שיוציא את ישראל ממצרים. בבוקר הלכו עם ישראל אל בתי המצרים לבקש מהם כסף וזהב ובגדים, ואכן אספו רכוש רב

צוה ה', מלא העמר ממנו למשמרת לדורותיכם, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אותם במדבר, בהוציאי אתכם מארץ מצרים" (שמות טז לב). צנצנת המן נשמרה לפני ארון ברית ה' במשכן, ולאחר מכן בבית המקדש, במשך כ- 900 שנה, עד לחורבן בית המקדש הראשון. מקומה המיוחד יחד עם לוחות הברית, מלמד אותנו כי כאשר אדם שומר את התורה והוגה בה, אזי הקב"ה מזמין לו את פרנסתו כמו המן.

ואכן, בימי ירמיהו הנביא, כאשר היה ירמיהו מוכיח את ישראל למה אינם עוסקים בתורה, היו ישראל אומרים לו: "אם נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה – מהיכן נתפרנס?! הוציא להם ירמיהו את צנצנת המן ואמר להם (ירמיה ב לא): "ראו דבר ה'!" "שמעו' לא

הלימוד היומיומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000